

ע"פ 8242/15 - פלוני נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פליליים

ע"פ 8242/15

לפני:
כבוד השופט ס' ג'ובראן
כבוד השופט צ' זילברטל
כבוד השופט א' שהם

המערער: פלוני

נ ג ד

המשיבה: מדינת ישראל

ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי בתל אביב-
יפו בשבתו כבית משפט לנוער מיום 18.10.2015
בתפ"ח 54540-01-15 שניתן על ידי כבוד השופטים: ג'
נויטל, מ' יפרח וג' רביד

תאריך הישיבה: ז' בחשון התשע"ז (8.11.2016)

בשם המערער: עו"ד קובי בן-שעיה

בשם המשיבה: עו"ד מירי קולומבוס

בשם השירות המבחן לנוער: מר חיים דיין

פסק-דין

עמוד 1

השופט ס' ג'וראן:

1. לפנינו ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי לנוער בתל אביב-יפו (השופטים ג' נויטל, מ' יפרח וג' רביד) בתפ"ח 54540-01-15 מיום 18.10.2015, במסגרתו הושת על המערער עונש של 10.5 שנות מאסר בפועל; 18 חודשי מאסר על תנאי למשך 3 שנים שלא יעבור עבירת אלימות פיזית נגד הגוף מסוג פשע, לרבות ניסיון; 10 חודשי מאסר על תנאי למשך 3 שנים שלא יעבור עבירת אלימות פיזית נגד הגוף מסוג עוון, לרבות ניסיון; ופיצוי למשפחת המנוח בסך 150,000 ש"ח.

כתב האישום והכרעת הדין

2. המערער הורשע, על יסוד הודאתו במסגרת הסדר טיעון, בעבירת הריגה, לפי סעיף 298 לחוק העונשין, התשל"ז-1977. יצוין, כי במסגרת הסדר הטיעון הוסכם כי תעתור לעונש מאסר בפועל לתקופה של 10.5 שנים, לצד מאסר מותנה ופיצויים להורי המנוח.

על פי עובדות כתב האישום המתוקן, בין המערער לבין המנוח - קטין יליד שנת 2000, התגלע סכסוך. ביום 7.1.2015 בשעה 21:38 לערך הגיע המערער לקיוסק במרכז המסחרי ברחוב התנאים בעיר חולון (להלן: המרכז המסחרי). עשר דקות לאחר מכן הגיע המנוח לקיוסק. על רקע הסכסוך ביניהם, החליט המערער להתעמת עם המנוח, ולשם כך המתין לו ליד מספרה הנמצאת בקרבת המרכז המסחרי. כשהמנוח התקרב למספרה, המערער החל לרוץ לעברו. המנוח נמלט מהמערער אל היציאה האחורית של המרכז המסחרי, והמערער המשיך לרדוף אחריו בעודו מקלל וצועק "בן זונה", עד שהצליח להשיגו. בשעה 21:54 לערך המערער שלף סכין שהיה ברשותו ודקר באמצעותו את המנוח בצווארו ובישבנו. המנוח החל לצעוק "תעזרו לי", "הורגים אותי" ולאחר מכן צעק "אני מת", "אני מת". מיד לאחר הדקירה, המערער נמלט מהמקום כשהוא מותיר את המנוח מדמם, עד אשר נקבע מותו.

גזר הדין של בית המשפט המחוזי

3. ביום 18.10.2015 בית המשפט המחוזי גזר את דינו של המערער. תחילה, בית המשפט עמד על השיקולים שניתן לזקוף לזכותו של המערער, ובכללם: (א) גילו של המערער - שהיה בן 17 ו-4 חודשים בעת ביצוע העבירה - אף שצוין כי, בהתאם לפסיקת בית משפט זה, ככל שהקטין קרוב יותר לסף הבגירות מוצדק יותר להתחשב בשיקולי הענישה, ובעיקר בעקרון ההלימה; (ב) הודאת המערער במעשים; (ג) היעדר עבר פלילי; (ד) שיקולים לקולה מתוך תסקיר שירות המבחן שניתן בעניינו, וביניהם נסיבותיו האישיות, מצב משפחתו מאז שנעצר וההערכה כי רמת הסיכון להישנות התנהגות אלימה אצלו היא נמוכה מבינונית; (ה) שיקולים לקולה מתוך מכתב של אביו ועדות הוריו בבית המשפט; ו-ו) הבעתו צער וחרטה על המעשים.

4. עם זאת, בית המשפט המחוזי מצא כי משקלם של השיקולים לחומרה המתקיימים במקרה דנן רב ועדיף, וביניהם: (א) עצם ביצוע העבירה - עבירת הריגה - על ידי המערער, עבירה שפוגעת בערך העליון של קדושת החיים ושהעונש המקסימאלי בצדה הוא 20 שנות מאסר; (ב) תוצאת מעשיו - קיפוח חייו של נער בן 14; (ג) נסיבות ביצוע העבירה, לרבות פער הגילאים בין המערער למנוח, העובדה שהמערער הוא זה שהחליט להתעמת עם המנוח - ולא חדל לרדוף אחריו עד שהצליח לדקור אותו, כאשר לא הופעלה כל אלימות מצד המנוח; (ד) הסכין שהיתה ברשות

המערער ושבאמצעותה דקר את המנוח; ה) מיקומן הקטלני של הדקירות ואופיין; ו-ו) הימלטותו של המערער מהמקום, תוך שהוא מותיר את המנוח מדמם. כן ציין בית המשפט המחוזי את השיקולים לחומרה מתוך תסקיר שירות המבחן שהוגש בעניינו של המערער, בו תואר המערער כ"אסיר שלילי" המשפיע לרעה על הסביבה, בעל "דפוסים עבריינים מובהקים" ומעורב סדרתי בבעיות התנהגות אף בתוך בית המעצר. עוד עלה מהתסקיר כי המערער אינו מגלה הבנה לצורך בטיפול וחסר נכונות לטול אחריות על מעשיו - ועל כן גם לא באו בעניינו בהמלצות טיפוליות. כן עמד בית המשפט המחוזי על מצבם של נפגעי העבירה - משפחתו של המנוח, כפי שעלה מתסקיר נפגעי העבירה שהוגש בעניינם, שבו תוארו ההשלכות הקשות מאוד של מות המנוח על בני משפחתו. בנוסף, בית המשפט המחוזי הטעים כי יש ליצוק מסר של גמול והרתעה עת עסקינן בעבירת הריגה, הן כלפי המערער והן כלפי אחרים.

5. נוסף על כך, בית המשפט המחוזי בחן את מדיניות הענישה הנהוגה בעבירות הריגה שמבוצעות על ידי קטינים שנסיבותיהן דומות למקרה דנן, וכן את פסיקת בית משפט זה באשר לאימוץ הסדרי טיעון, ומצא כי המגמה היא שעל בית המשפט לאמץ הסדרי טיעון, למעט במקרים חריגים ונדירים. לאחר שאיזן בין כלל השיקולים, בית המשפט המחוזי קבע כי הסדר הטיעון שנערך בין הצדדים הוא סביר ומאוזן ויש לכבדו. עוד מצא בית המשפט המחוזי כי נוכח כובד השיקולים לחומרה שעומדים לחובתו של המערער, ובפרט סוג העבירה שביצע המערער ונסיבות ביצועה, יש לאמץ את רף הענישה העליון לפי הסדר הטיעון - דהיינו, 10.5 שנות מאסר בפועל.

6. באשר לגובה הפיצוי, בית המשפט המחוזי התייחס לעבירה שבה הורשע המערער, ובעיקר לנזקיה הנרחבים של משפחת המנוח, ומנגד התחשב בגילו הצעיר של המערער, בתקופת המאסר בפועל לה הוא צפוי ובטיב המאסר שיהיה עליו לרצות - כאסיר בהפרדה, ולאחר שבחן את הפסיקה בסוגיה, השית עליו פיצויים למשפחת המנוח בסך 150,000 ש"ח.

תסקיר שירות מבחן לנוער

7. ביום 1.11.2016 הוגש תסקיר שירות מבחן לנוער עדכני בעניינו של המערער. מן התסקיר עולה כי המערער, כיום בן 19, בעל קווי חשיבה עברייניים, עם עליות ומורדות בתפקודו, בעל בעיות משמעת וחוסר מוטיבציה לטיפול. עם זאת, צוין כי בחצי שנה האחרונה חל שיפור בהתנהגותו של המערער בבית הכלא, וכי כיום הוא מצהיר על נכונות לשיתוף פעולה בטיפול. באשר ליחסו לעבירה, נמסר כי המערער מתקשה לבטא אמפתיה כלפי המנוח ומשפחתו, וכי עדיין התובנה והחרטה אצלו נמוכות והוא מצוי בשלבים התחלתיים של הפנמת משמעות מעשיו ולקיחת אחריות עליהם. בנוסף, צוין כי משפחתו של המערער מתמודדת עם מצוקות רבות, וביניהן קשיים כלכליים, רגשיים וחברתיים, מצב רפואי לקוי של האם וכניסה של האב למאסר ממושך.

נימוקי הערעור ותשובת המשיבה

8. המערער טוען בערעורו כי בית המשפט המחוזי שגה עת הטיל עליו עונש ברף העליון של ההסדר - הן מבחינת רכיב המאסר בפועל והן מבחינת גובה הפיצויים, וזאת בעיקר לאור היותו קטין בעת ביצוע העבירות. עוד טוען המערער כי בית המשפט המחוזי לא העניק משקל מספק לכך שמדובר בהסדר שאליו הגיעו הצדדים נוכח קשיים ראייתיים רבים, וכן לא התחשב דיו בנסיבותיו האישיות לקולה, וביניהן גילו הצעיר; סיפור חייו הקשה; היעדרו עבר פלילי;

הערכת שירות המבחן כי רמת הסיכון הנשקפת ממנו היא נמוכה מבינונית; והודאתו ולקיחתו אחריות, לרבות הזמן השיפוטי שנחסך עקב כך. המערער מוסיף וטוען כי בית המשפט המחוזי לא נתן מספיק משקל גם לפגיעה הקשה במשפחתו, שנובעת מן המאסר הממושך שהוטל עליו. נוסף על כך, המערער מדגיש את העובדה כי הוא נדרש לרצות מאסר מופרד וקשה יותר ממאסר רגיל, וזאת בשל כך שאביו ריצה מאסר בעבר והיה מוגדר כאסיר בעל סכסוכים - ועל כן הוא עצמו מוגדר כאסיר הפרדה. לבסוף, המערער טוען כי העונש שהוטל עליו חורג ממדיניות הענישה הנוהגת, וכי הדבר מהווה טעם נוסף לקבלת ערעורו.

9. מאידך, המשיבה עומדת על חומרת מעשיו של המערער ותוצאותיהן הרוות האסון - קיפוח חייו של נער צעיר. עוד מדגישה המשיבה את נסיבות העבירה בה הורשע המערער, ובכללן פער הגילאים בין המערער למנוח; רדיפתו של המערער אחר המנוח - ללא כל קנטור מוקדם מצד המנוח, והימלטותו לאחר הדקירה - תוך שהוא מותיר את המנוח מדמם וזועק לעזרה, מיקומן של הדקירות; והעובדה שמותו של המנוח לא היה מידי. עוד מצביעה המשיבה על כך שהמערער היה בן 17.4 בעת המעשים, קרוב לגיל הבגירות ובעל שיקול דעת. כמו כן, המשיבה מפנה לתסקיר שירות המבחן שהוגש בעניינו של המערער, בו הוא מתואר כ"אסיר שלילי" שלא לוקח אחריות מלאה על מעשיו ואינו רואה צורך בטיפול, וכן לתסקיר נפגעי העבירה שמלמד על הפגיעה הקשה במשפחתו של המנוח שנגמרה עקב מעשי המערער. בנוסף, המשיבה מטעימה כי במסגרת הסדר הטיעון נשקלו כלל השיקולים לקולה, לרבות גילו של המערער והודאתו, וכי זאת הסיבה שהסכימה להגבלה של 10.5 שנות מאסר - עונש שלשיטתה אינו חורג מהענישה הנוהגת. לבסוף, המשיבה מבהירה כי מאחר שמשפחת המנוח לא צורפה כצד לערעור, יש לדחות על הסף את הערעור ככל שהוא נוגע לרכיב הפיצויים, תוך שהיא מחדדת כי פיצויים אלה טרם שולמו.

דיון והכרעה

10. כלל ידוע הוא שלא בנקל תתערב ערכאת הערעור בעונש אותו גזרה הערכאה הדיונית, וכי ההתערבות שמורה לאותם מקרים חריגים בהם נפלה טעות מהותית בגזר הדין, או כאשר העונש שנגזר חורג במידה קיצונית ממדיניות הענישה הנוהגת במקרים דומים (ראו: ע"פ 8280/15 גולאני נ' מדינת ישראל, פסקה 8 (28.3.2016); ע"פ 1072/15 שייניס נ' מדינת ישראל, פסקה 41 (10.11.2015)). לאחר עיון בגזר דינו של בית המשפט המחוזי ובנימוקי הערעור, ולאחר שמיעת הצדדים בפנינו, הגענו למסקנה כי המקרה שלפנינו אינו נמנה על אותם מקרים חריגים המצדיקים התערבות, כפי שיובהר להלן.

11. דומה כי אין צורך להכביר במילים על חומרת מעשיו של המערער, אשר גרם במעשיו למותו של נער צעיר בן 14, ובתוך כך המיט חורבן על שתי משפחות: משפחתו של המנוח, אשר איבדה את היקר לה מכל, ומשפחתו שלו. על רקע סכסוך שהיה בין השניים, החליט המערער להתעמת עם המנוח עימות אלים, ללא שהופעלה כל אלימות מצדו של המנוח. על אף שהמנוח ניסה להימלט, המערער לא הרפה והמשיך לרדוף אחריו עד שלבסוף הצליח להשיגו - ואז דקר אותו עם סכין שהיתה ברשותו. לא זו אף זו, המערער נמלט ממקום האירוע והותיר את המנוח שרוע על הכביש, מדמם וזועק לעזרה. ברי כי מעשיו של המערער מחייבים ענישה משמעותית שיהא בה כדי לבטא את סלידתה של החברה ממעשים אלה, וכן שיהא בה כדי להרתיע את המערער עצמו ועבריינים פוטנציאליים אחרים מהתנהגות דומה, ונראה שהנסיבות האמורות מחייבות הטלת עונש שניצב ברף העליון של הענישה עליה הסכימו הצדדים.

12. יתרה מכך, הרי שלחובת המערער ניתן לזקוף גם את תסקירי שירות המבחן שהוגשו בעניינו, מהם ניכר כי

הוא טרם לוקח אחריות מלאה על מעשיו או מבין את מלוא משמעותם, ובהתאם טרם מפנים באופן מלא את הצורך בטיפול. אשר לנסיבותיו האישיות של המערער, הרי שמגזר דינו של בית המשפט המחוזי ניכר כי נשקלו לקולה כלל הנסיבות עליהן עמד המערער בערעורו - לרבות גילו הצעיר בעת ביצוע העבירה; היעדר עבר פלילי; הפגיעה במשפחתו; והודייתו במעשים והבעתו צער וחרטה עליהם. ואולם, בנסיבות העניין, נוכח חומרת המעשים ותוצאותיהם ההרסניות - ובפרט האובדן, הכאב והשבר של משפחת המנוח; שיקולי גמול, הלימה והרתעה; והתקרבותו של המערער אל סף הבגרות, בית המשפט המחוזי ראה לנכון לתת משקל יתר לשיקולים הכבדים הקמים לחובתו של המערער, ומסקנה זו מקובלת עלינו. בעניין זה, לא למותר לציין, כפי שנפסק לא אחת על ידי בית משפט זה, כי קטינות "אינה מעניקה חסינות מפני ענישה ראויה כאשר בפשע חמור עסקינן" (ע"פ 5090/99 שמשונוב נ' מדינת ישראל (30.11.1999)), וכי "לעיתים שיקולים של הרתעה, מניעה ותגמול עולים במשקלם על השיקול השיקומי" (ע"פ 9828/96 פלוני נ' מדינת ישראל (10.6.2007)).

13. באשר להשגותיו של המערער בכל הנוגע לפיצוי שהוטל עליו, הרי שיש לדחות טענה זו על הסף, שכן משפחת המנוח כלל לא צורפו כצד לערעור (ראו: ע"פ 5347/15 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 14 (20.4.2016); ע"פ 1568/14 דובגילנוק נ' מדינת ישראל, פסקה 14 (31.3.2015)). למעלה מן הדרוש, יצוין כי אנו סבורים שמדובר בפיצוי סביר וצודק בנסיבות העניין.

14. לבסוף, נעיר כי לא נעלמה מעינינו הפגיעה במערער הנובעת לא רק מאורך המאסר אלא גם מאופי המאסר אותו עליו לרצות - כאסיר בהפרדה, אך, כאמור, הפגיעה הקשה שפגע המערער בקדושת החיים, הערך המוגן ביותר בחברתנו, מחייבת ענישה הולמת. בהתחשב בכל השיקולים הרלבנטיים, נחה דעתנו כי העונש שהושת עליו הינו עונש ראוי אשר הולם את אכזריותם הרבה של מעשיו. במצב דברים זה, ובפרט עת עסקינן במערער אשר בעת ביצוע המעשים היה קרוב לגיל הבגרות, לא מצאנו כל הצדקה להתערבותנו בגזר דינו של בית המשפט המחוזי. אשר על כן, דין הערעור להידחות.

15. סוף דבר, הערעור נדחה.

ניתן היום י"א בכסלו התשע"ז (11.12.2016).

ש ו פ ט

ש ו פ ט

ש ו פ ט